

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 12. De vacatione prioris beneficii per adeptionem secundi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

distinctis temporibus. R. probabiliter affirmari cum Pirhing *cit. n. 138.* ubi talis consuetudo recepta est; modò neutra sufficiat ad sustentationem, quia sic nihil est, quod faciat incompatibilitatem, & cum habeant diversa onera, censentur beneficia *difformia*, de quibus à n. 302. Ex hoc deducitur, quòd etiam Rector, seu Parochus alicujus Ecclesiæ, præter suum beneficium Parochiale, seu curatum, simul retinere potest talem Capellaniam in eadem Ecclesia existentem; Sic Navarrus *l. 3. Consil. 16. n. 1. Consil. 22. n. 2.* addens, quòd, *vi consuetudinis immemoralis*, possint quis etiam duas tales Capellanas in eadem Ecclesia retinere, una cum dignitate, vel officio modò dignitas, vel officium insufficientes sit ad honestam sustentationem.

337 Si autem quæras, 2. an liceat retinere simul plura beneficia simplicia, non exigentia residentiam personalem? licet unum eorum sufficiat ad honestam sustentationem? affirmativam sequuntur Innocentius, & Rebuff. apud Pirhing. *n. 139.* sed negativa est verior spectato jure communi. Nam habentes plura beneficia, non necessaria ad vitæ sustentationem, sibi usurpant; & appropriant stipendia plurimum, occupant locum Clericorum pauperum instituendorum in illis beneficiis &c. sic Abbas in *c. cum jam dudum n. 8.* & in *c. extirpandæ, §. qui verò, de præbend.* & probari potest ex *c. conquærente, de Cleric. non resid. ac Trid. sess. 24. de ref. c. 17.*

§. 12.

De vacatione prioris beneficii per adaptionem secundi.

338 Ante resolutionem notandum, quatuor fuisse tempora prius, quàm foret Concilium Tridentinum in quibus de beneficiorum pluralitate, concurrentiam in eadem persona, actum est. Primum tempus erat ante CC. Lateranense sub Alexandro III. Secundum, tempus CC. Lateran. sub eodem Alexandro III. Tertium, tempus CC. Lateran. sub Innocentio III. Quartum tempus Constitutionis Extravag. Joannis 22. incipientis: *Execrabilis.* In primo tempore, *obtinens plura beneficia incompatibilia*, non perdebat ipso jure primum, adaptionem secundi, nec ipso facto privabatur primo, si præsumere retinere secundum, sed in hoc casu dabatur ei optio,

unum retinendi, quod mallet, altero dimisso, ut constat ex *c. referente 7. de præbend. & consentit c. præterea 14. eod.* hæc constitutio, seu dispositio loquitur generaliter de Ecclesiis. Unde Pirhing *de præbend. n. 146.* docet, illam adhuc hodie locum habere posse in Ecclesiis, seu beneficiis non curatis v. g. duobus Canonicatibus, vel uno curato, & altero simplici; residentiam requirente, consequenter, cum utrumque retineri non possit, liberum manere beneficiato, unum, quod maluerit, retinere, dimisso altero, quia quoad hoc illi dispositioni per jura posteriora nihil est derogatum, quod videtur etiam procedere in casu, quo quis *simul*, ut non successivè, provivus est unâ dignitate, & una Parochiâ.

In secundo tempore nullus poterat recipere diversas dignitates Ecclesiasticas, nec plures Ecclesias Parochiales, secus per sententiam, seu officium Judicis privandus erat secundâ dignitate, vel Parochiâ; & conferens, potestate conferendi pro illâ vice privabatur, ex *c. quia nonnulli de Cleric. non resid.* Et nota, quòd hæc constitutio sit posterior illâ, quæ habetur in *c. referente*: in tertio tempore statutum fuit, ut, si obtinens aliquod beneficium Curatum, recipiat alterum etiam Curatum actu, *prius optento*, ipso jure sit privatus, & si hoc secundum cum priore retinere contendat, etiam secundo privetur, ut dicitur *c. de multa 26. de præbend.* intellige, si utrumque retineat usque ad litem contestationem; Ita Pirhing *n. 150. §. not. 3.* Deinde in eodem *c.* additur, quòd de curatis beneficiis dictum est, similiter observandum esse de Personatibus, & dignitatibus, *maximè* in eadem Ecclesia, etiam si curam animarum non haberent, quamvis circa personas sublimes (intellige *illustres*, aut *nobiles*) & *litteratas*, quæ majoribus officiis sunt honorandæ, ex justa causâ per Papam dispensari possit.

Not. autem hic specificè agi de pluribus beneficiis Curatis, Personatibus, & dignitatibus; unde jure communi habens curatum, & recipiens aliud non curatum, non amittit ipso jure primum, licet secundum cum illo foret incompatibile, quia, in *c. de multa*, non est sermo *generalis* de quibuscunque incompatilibus, licet jure

jure novo Trid. *sess. 7. de reform. c. 4.* hæc constitutio extensa sit *generaliter* ad quæcunque beneficia incompatibilia, sic, ut nulla incompatibilia sine dispensatione Papæ simul habeantur, quamvis, *quoad hoc, quod ad electionem secundi vacet ipso jure* primum, dictam constitutionem *c. de multa*, non extenderit generaliter, ut docet Pirhing *de præbend. n. 149.* cum Navarro *l. 3. Consil. 17. eod.* contra Garciam *p. 11. c. 5. n. 83.* Sed in hoc V. dicta. Cæterum ipsi volunt, suæ doctrinæ non obstare decretum Tridentini *sess. 24. de reform. c. 17.* statuens, ut hi, qui in præfenti plures Parochiales Ecclesias, vel unam Cathedralen, & alteram Parochialem obtinent, unâ tantum retentâ teneantur alteram intra sex menses dimittere; quia hoc decretum loquitur solum de pluribus beneficiis incompatibilibus, *obtentis ante Trid.* non autem, obtentis, vel obtinendis post illud, de quibus loquitur decretum *sess. 7. c. 4.*

341 In quarto tempore, vi Constitutionis Extravag. Joann. 22. quæ incipit *Execrabilis. de præbend.* statutum est. 1. ut, qui *tunc* (nimirum eo tempore, quo hæc constitutio publicata est) obtinebant plures dignitates, Personatus, officia, Prioratus, aut beneficia, quæ aliàs sine dispensatione obtineri non poterant, unum tantum ex Ecclesiis, vel beneficiis hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate, Personatu, officio, vel beneficio sine cura, quod habere maluerint, licite possint retinere, sic tamen, ut ex illis unum cum cura, alterum sine cura, teneantur eligere intra mensem, computandum à tempore notitiæ hujus Constitutionis, reliqua verò non electa, quæ obtinebant ex dispensatione, & aliter de jure licite obtineri non poterant, *ex tunc* (lapso scilicet mense) vacare censeantur coram Ordinario, & ipsi in effectu dimittere teneantur, confecto adhuc Authentico instrumento, nec ad ea redire, aut eorum administrationi, sine nova collatione ab eo, qui poterat, faciendâ, se immiscere præsumant, alioquin tam his (scilicet non dimissis) quam aliis (nimirum uno curato, & altero non curato) ipso jure sint privati, & ad similia beneficia obtinenda *prorsus inhabiles* fiant.

342 Statutum est 2. ut à prædictis excipiantur

Cardinales Ecclesiæ Romanæ, ac Regum Filii, propter *sublimitatem, & Claritatem generis*; 3. ut illi, qui juxta præfentem Constitutionem duo beneficia ex præhabitis sibi reservant, & ad alia similia beneficia, Authoritate Apostolicâ, gratiam expectativam habent, possint, cum vacaverint, intra mensem, ea eligere & dimissis aliis in forma superius præscripta recipere, ac licite retinere, alioquin, si secus egerint, poenas similes incursum, prout habetur *in cit. Extravag. Execrabilis §. per hoc autem*, hic.

Quarto, ut, qui plura hujusmodi beneficia, sine legitimâ dispensatione retinere possunt, eo tantum retento, quod ultimo receperunt, si ex Canonica collatione jus iisdem competat, intra mensem, verbo, & facto, coram Ordinario reliqua dimittant alioquin etiam ultimo acquisito, ipso jure, sint privati, & ad quæcunque beneficia Ecclesiastica obtinenda penitus inhabiles censeantur; Quinto, ut quicumque deinceps, dignitatem, Personatum, officium, vel aliud beneficium, curam animarum annexam habens, receperint, si antea simile obtinebant, illud (quo ipso jure post habitam possessionem secundi pacificam, vel si per eos steterit, quò minus haberent, sunt privati) *sine mora* in manibus Ordinariorum pari modo dimittere teneantur; aliàs & tunc sint etiam secundo, ipso jure, privati; & non tantum ad suscipiendos Sacros Ordines, sed etiam ad obrinendum quodcumque beneficium Ecclesiasticum inhabiles.

Statutum est 6. ut omnia, & singula beneficia vacatura, vel dimissa, Sedis Apostolicæ dispositioni sint reservata, ita, ut si quis quavis Authoritate, vel quocumque modo disponere attentet, id irritum sit; Septimò explicat, per *Ordinarios* hic intelligi *Episcopos* (vel Sede vacante, Capitula) in quorum diocesi sunt beneficia sic dimittenda, vel dimittentes; & statuit, ut de beneficiis tam dimissis, quam perditis, Papam moneant, ut primum comode poterunt, ut de illis disponat: Octavò denique dicit, per *beneficia curata*, quorum unum retinere potest cum alio sine cura, hic intelligi ea tantum, quæ Parochias habent, in quibus animarum cura, non per *Vicarios perpetuos*, sed per *Rectores*, aut Ministros beneficiorum, vel per *Vicarios illorum*

temporales exercetur; & quorum Ministris ratione huiusmodi beneficiorum jus competit, visitandi, inquirendi, censuras ferendi, & ab illis absolvendi; aliis tamen iuribus, quæ de cura animarum loquuntur, quoad cætera, in suo robore permanentibus. Hactenus Extravagans *Execrabilis*. Ethæc de diversis quatuor temporibus quoad pluralitatem beneficiorum.

345 Not. autem. 1. beneficium *curatum* dupliciter intelligi. 1. pro eo, quod habet curam animarum annexam. 2. largè etiam pro eo, quod habet annexam jurisdictionem fori contentiosi; & utrumque comprehendere in prædictis ex priori numero. Not. 2. hanc constitutionem, in quantum pœnalis est, non habere locum in eo, qui legitime dispensatus obtinet plura beneficia, esto ea non canonicè acceperit; quia loquitur de obtinentibus plura beneficia *sine dispensatione*. Not. 3. prædictam constitutionem, ex recepta jam consuetudine, non observari, quoad illud punctum, ut adeptus secundum beneficium, resignet prius habitum, *verbaliter, sub autentico instrumento* coram Ordinario; sed, sufficere, si realiter, & cum effectu primum, ejusque pensionem dimittat (Zerola in praxi Episcoporum V. *Beneficia*; ad 3.) sed absolute, non in favorem tertii, vel causâ permutationis, aut reservatâ pensione, vel fructibus; quia, cum primum vacet ipso jure, dimissio illa solum spectat ad factum. Not. 4. quando diximus in n. priori, beneficia dimissa, reservari Papæ, hoc non intelligi de prioribus, quæ per ademptionem posteriorum vacant, ut dicitur *c. de multa*; sed solum de posterioribus, quæ propter illicitam retentionem prioris beneficii vacant vi Extravag. *Execrabilis*, ut dicitur *n. cit.* his præmissis.

346 Quæstio est; quæ condiciones requirantur, ut primum beneficium vacet ademptione secundi incompatibilis? R. ut prius beneficium curatum, Dignitas, Personatus, vel etiam Officium (non, nudum ministerium, sed administrationem habens) vacet per ademptionem alterius similis, non sufficere, hoc *ipsi esse collatum, & acceptatum*; sed requiri etiam *pacificam ejus possessionem*, vel saltem per eum stare, quò minus habeat. Ut diximus *n. 325*. ubi etiam exposuimus, quando quis censeatur habere possessionem pacificam.

R. 2. ut inducatur vacatio primi beneficii per ademptionem secundi incompatibilis, requiri 2. quòd utrumque sit collatum *in perpetuum*, sive in titulum, sive in commendam, ut dicitur in Tridentino *sess. 7. c. 4.* ibi: sive per viam unionis *ad vitam*, seu commendam *perpetue*. Advertendum autem, esse plures casus, quibus primum beneficium curatum, Dignitas, aut Personatus non vacat etiam per pacificam ademptionem alterius similis primò, si facta sit dispensatio, retinendi utrumque, esto fortassis causâ dispensandi non fuerit sufficiens; vel fuerit subreptitia; quia sic esset nulla, consequenter impotens inducere effectum vacationis primi, ademptione secundi. Secundo si quis reciperet beneficium secundum in calore iracundiæ citra debitam deliberationem; Tertio, si reciperet secundum factis prius expensis in primum ex bonis patrimonialibus: tertio si Superior Beneficiari noller ratam habere collationem secundi.

Ex dict. colliges. 1. beneficia promoti ad Episcopatum vacare, ubi confirmatus fuerit consecratus, & obtinuit pacificam possessionem Episcopatus *c. cum in cunctis. §. cum verò, de Elect. junctâ gloss. V. Tempore & V. ad quem spectat*; quod verum est de omnibus, etiam simplicibus, imò & pensionibus; excipe nisi non perciperet fructus Episcopatus; 2. nisi sit merè titularis. 3. nisi sit pauper, vel debitis gravatus. Notandum autem, esto per ademptionem Episcopatus vacent priora beneficia, per ademptionem tamen dignitatis, v. g. Abbatia, non vacare Episcopatum, sic Abbas in *c. cum in cunctis. cit. n. 4.* quia in odiosis nomine generali *dignitatis*, aut *Personatus* non venit Episcopatus, ut dictum est superius.

Colliges 2. per ademptionem Cardinalatus non vacare priora ejus beneficia, nisi simul fiat Episcopus, sic Abbas in *c. 53. de Elect. n. 3.* & Layman *ibidem*. si petas, an ei de novo conferri possint ejusmodi beneficia? R. posse, si non exigant personalem residentiam, nam secus, eget dispensatione Papæ, ita Layman *cit.*

Colliges 3. beneficium simplex non vacare ademptione secundi similis, esto ambo residentiam exigant personalem, si caret fructibus ejus, in quo non residet, Abbas in *c. fin. de Cleric. non resid. n. 4.* quòd à fortiori

tiori procedit, si ambo sint compatibilia ratione residentia, si autem non sint compatibilia, non vacat quidem ipso jure, sed alterum, quod maluerit, dimittere debet, vi juris antiqui, ex dictis superius.

Colliges. 4. recipientem tertium, vel quartum beneficium *qualificatum*, ipso jure amittere recepta, seclusa dispensatione, per Clement. *si plures, de præbend. juncta gloss. V. obtineas & V. dignitates.* Nec obstat, quod non præstet impedimentum, quod de jure non sortitur effectum juxta regulam juris 52. de Reg. juris in 6. at collatio tertii beneficii incompatibilis de jure non habeat effectum, seu non valeat: Respondetur enim priora non vacare in hoc casu ex valida collatione posterioris, sed ne sit melioris conditionis, qui acceptat *illicitam* collationem tertii, quam qui acceptat *licitam*, arg. c. *Eum qui de præbend. in 6.*

349 Quod atinet pluralitatem beneficiorum Regularium (quorum nomine hic intellige non tantum Abbatiam, Præposituram, Prioratum, &c. sed etiam Canonicatum Regularem, & Monachatum) ex dictis constat, a n. 165. Monachis, & aliis etiam Regularibus interdictum esse, sine Auctoritate Sedis Apostolicæ, præse pluribus Prioratibus c. *cum singula* 32. de præbend. in 6. quod verum est, etiam de non curatis gl. in cit. V. Prioratibus & Coll. ex Clem. unic. de supplend. negl. Prælat. in fine, & extenditur hæc constitutio, ut procedat, licet illa beneficia sint in diversis Monasteriis ut dicitur c. *cum singula* §. *prohibemus.* Hinc nulla Superiorissima Monialium duobus Monasteriis præesse potest, & si quæ præesset, intra sex menses, uno tantum retento, cetera resignet: Trid. cit. ubi etiam declarat notanter, id procedere in Monasteriis Canonicorum Regularium, sublatâ etiam immemoriali consuetudine; secus, omnia vacant, jure. Sed de his V. dicta a n. 165.

350 Et ideo, qui Religioso habenti Prioratum, vel Ecclesiam curatam, aut administrationem in uno Monasterio, contulerit, contra dictam prohibitionem, aliud beneficium alterius Monasterii, vel collatum reliquerit, eâ vice potestate ordinandi, seu committendi, in poenam, est privatus, & ea in Monasterio non exempto ad Ordinarium, in exempto, ad Papam (vel Lega-

rum de latere, si sit in provincia) devolvitur, & Monachus aut Monialis contra hanc constitutionem, Prioratus, Ecclesias, Administrationes, vel Officia alieni Monasterii suscipere, aut suscepta retinere præsumens, ipso jure ineligibilis redditur, ita c. *cum singula* §. *prohibemus, de quo n. 165.*

Not. autem prædictam dispositionem de Monachis, extendi etiam ad Clericos, seu Canonicos Regulares, quod neque ipsi possint esse profesii, vel habere beneficia, & officia *in diversis beneficiis*, Ecclesiis, vel Monasteriis, etiam ejusdem Ordinis. Rationem dat Navarrus in Comment. 3. de Regularibus n. 41. ubi tradit hanc regulam, quod ea, *quæ juri communi statuuntur de Monachis*, quamvis alioquin odiosa sint, vel poenalia, *etiam de Canonicis Regularibus, aliisque Religiosis statuta censantur, si in iisdem eadem ratio locum habeat*, qualiter contingit in præsentem, quia Canonici Regulares æque, ac Monachi, professionem edunt *ad stabilem locum*, & in Monasteriis suis jus Collegii, & cujusdam beneficii obtinent.

§. 13.

Quis possit dispensare in pluralitate beneficiorum.

DE summo Pontifice non est dubium, potissima quaestio est, de aliis Papa inferioribus. Quæstio igitur est, quid in hoc possit Episcopus? R. quod Episcopus *speciato jure communi* dispensare possit primò, ut quis simul obtineat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, vel duas Capellanas in diversis Ecclesiis; Fagnanus in c. *cum jam dudum, de præbend. n. 47.* Secundò, duo beneficia simplicia, sed difformia, etiam in eadem Ecclesia, sic Azor p. 2. l. 6. c. 12. q. 6.

Verum, post Tridentinum, mox citandum, non potest dispensare, ut quis habeat duo beneficia simplicia v. g. duos Canonicatus, in diversis Ecclesiis, & ideo dixi *de jure communi*, intellige, si primum sit sufficiens ad decentem sustentationem, secus est, si primum sit insufficient. Tunc enim Episcopus potest dispensare, ut retento primo, recipiat aliud in diversa Ecclesia ex se sufficiens, modò residentiam non exigat, ita Trid. sess. 24. de refor. c. 17.